

Media: ΕΣΤΙΑ

Page: 1,27

Published at: 03-03-2024

Author: Surface: 857.35 cm² Circulation: 1080

Subjects:

Χ. Γ. ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Η κακοκαιρία του Μαρτίου και τὰ
διαβάσματα Σελ. 27

ΒΙΒΛΙΟ

Η κακοκαιρία του Μαρτίου και τὰ διαβάσματα

Κριτική - παρουσιάσεις: Χαρίκλεια Γ. Δημακοπούλου

Αφού ο χειμώνας έχει μετατεθεί για τον πρώτο μήνα της άνοιξης, και οι άσυχολίες μας θά είναι ανάλογες, ενώ η χώρα δοκιμάστηκε την εβδομάδα που έπεσε από τις άπεργίες και τις διαδηλώσεις, ακόμη και τις καταλήψεις πλατειών. Παρηγορία για τις στιγμές της βροχής, που μᾶς έμποδίζει συχνά από την έξοδο προς δημοσίους χώρους, παραμένει το διάβασμα. Και τὰ βιβλία που κυκλοφορούν είναι άρκετά, αλλά λίγα πράγματα αξίζουν της προσοχής σας. Σήμερα θά έπικεντρωθούμε σε σχετικά που έπέλεξα για σᾶς.

■ **Jürgen Habermas, Άχ, Εὐρώπη! Κείμενα για τὸ μέλλον τῆς Εὐρώπης και τὴν δημόσια σφαίρα** (μτφρ. προλεγόμενα-σχόλια Δημήτρης Ψωάντης, εκδ. Ροές, σελ. 216, ευρώ 17). Ο Γερμανός φιλόσοφος (γενν. 1929) είναι από τους σημαντικότερους της εποχής μας. Ανήκει θεωρητικά στην δεύτερη Σχολή της Φραγκφούρτης, αφού διεφώνησε με πολλούς από τους εκπροσώ-

πους της πρώτης γενιάς, όπως με τον Μάξ Χόρκχαϊμ, ενώ έτύγχανε της ύποστηρίξεως του Τέοντορ Αντόρνο. Η βαρύνουσα γνώμη του σε πολλά ζητήματα της δημοσίας σφαίρας απέτέλεσε την βάση της έπιρροής του στην κοινωνία, παράλληλα προς την θεωρητική του προσέγγιση, μέσα από μία προσπάθεια συγκεντρώσεως πολλών τάσεων και αναζητήσεως κοινής συνισταμένης μεταξύ τους. Έτσι, κατέληξε στην δική του θεωρία περί «έπικοινωνιακού λόγου», που εντάσσεται σε κοινωνιολογικές θεωρίες μάλλον παρά σε άμιγώς φιλοσοφική προσέγγιση. Στο παρόν βιβλίο του περιλαμβάνονται πέντε δοκίμια έκτενους φύσεως για τὸ μέλλον της Εὐρώπης και την άνάλυση των βασικών στοιχείων που θεμελιώνουν την ΕΕ και τὸν ευρωπαϊκό πολιτικό πολιτισμό. Καιριο ενδιαφέρον παρουσιάζει τὸ δεύτερο δοκίμιο τὸ βιβλίου που αναφέρεται στην «Εὐρώπη και τούς μετανάστες της», ζήτημα που κοστίζει στις κυβερνήσεις και τούς πληθυσμούς πολλή σκέψη αλλά και χρήμα προς αντιμετώπιση του κύματος τὸν λαθρομεταναστῶν. Στο δεύτερο μέρος τὸ βιβλίου, που εξετάζει σε δύο από τὸ σύνολο τὸν δοκίμιων τὸν ὀρθολογικότητα της δημοσίας σφαίρας, έχει μεγάλο ενδιαφέρον να παρακολουθήσει ὁ ἀναγνώστης την σημασία τὸν ΜΜΕ στην διαμόρφωση τὸν τάσεων και τὸν ἀντιλήψεων. Εξετάζονται δέ ένδελεχώς οι παθολογίες της μαζικής έπικοινωνίας, πράγματα που συχνά έπισημαίνει ὁ σκεπτόμενος θεατής/έκροατής αλλά έδῶ θά τὰ εὐρη συγκεντρωμένα και τεκμηριωμένα. Ταυτοχρόνως έπισημαίνεται για μία ακόμη φορά ὁ σημασία τὸν Τύπου (γραπτοῦ και ΜΜΕ), γιατί προπορεύεται συχνά τὸν γεγονότων και διότι προσφέρει στο εὐρύ κοινό πληροφορίες που ίσως άλλως δέν έχει τρόπο να γνωρίζη. Τὸ βιβλίο συμπληρώνεται από κατατοπιστική εισαγωγή, βιογραφικά σημειώματα τὸν ἀναφερομένων προσώπων, έλληνο-γερμανικό γλωσσάριο, καθώς και εὐρετήρια ὀνομάτων και έννοιῶν.

■ **Μισέλ Φουκώ, Η κυβέρνηση τὸν έαυτὸν και τὸν άλλων. Παραδόσεις στο Κολλέγιο της Γαλλίας, 1982-1983** (μτφρ. Γιώργος Καράμπλας, εκδ. Βιβλιοπωλείον της Εστίας, σελ. 676, ευρώ 36). Ο τόμος αυτός τὸν παραδόσεων τὸν Μισέλ Φουκώ (1926-

1984) στο κορυφαίο Κολλέγιο της Γαλλίας εκδίδεται κάπως πρωθυτέρως, αφού έχει ήδη κυκλοφορήσει από τὸ 2022 (από τὸν ίδιο εκδότη) τὸ δεύτερο μέρος αυτής της ένότητος τὸν παραδόσεων του, που ήταν οι τελευταίες του πριν ἀποβιώσει από σηψαιμία σε συνδυασμό με τὸ AIDS, από τὸ ὅποιο είχε προσβληθῆ. Στις παραδόσεις που σήμερα προσφέρονται στα έλληνικά ὁ ιδιότυπος Γάλλος άριστοτέρας και επαναστατικός φιλόσοφος προσπαθεῖ να σχεδιάσει και να παρουσιάσει την μορφή τὸν φιλοσόφου όπως αυτός την έννοουσε, δηλαδή κατά ἀντικατοπτρισμό τὸν έαυτὸν του. Τὸ ένδιαφέρον της ἀναζητήσεως όμως δέν είναι στην έπιστροφή στον έαυτὸν του, αλλά στην διαδρομή του μέσω τὸν αρχαίων Έλλήνων φιλοσόφων και την δική του έρμηνεία συγκεκριμένων έργων, όπως είναι ἡ «Εβδόμη Έπιστολή» τὸν Πλάτωνος, ἄν τὸ συγκεκριμένο κείμενο είναι πράγματι έργο τὸν Πλάτωνος. Πάντως, ἄν είναι, θεωρεῖται από τὰ αρχαιότερα αὐτοβιογραφικά έργα στην ευρωπαϊκή πραγματικότητα. Ο Φουκώ προσεγγίζει την έννοια της φιλοσοφίας ως ὀρθολογική διαδικασία και ως εξετερικευση τὸν σκέψεων τὸν φιλοσόφου, αλλά και ως κριτική στην πολιτική πραγματικότητα, ως άσκηση για τὸν ίδιο τὸν φιλόσοφο, τέλος ως μέσο συγκροτήσεως τὸν έαυτὸν μας. Παρά τὸ γεγονός ὅτι προστρέχει στην ἀρχαιοέλληνη και, μάλιστα, την πλατωνική σκέψη, ἀνατρέπει πολλές από τις έννοιες, όπως είναι ὁ βασιλεύς-φιλόσοφος, ἡ πλατωνική άρνησις της γραφῆς, αλλά και ἡ άρνησις τὸν Σωκράτους για πολιτική έμπλοκή. Ο ίδιος ὁ

Φουκώ δέν παρέλειψε ποτέ να εκφράζεται ἐπὶ της πολιτικής έπικαρπότητος με τὸν δικό του, ιδιαίτερο τρόπο.

■ **Λάκωβος Ανθωνάκης, Ραδιοκασετόφωνο** (εκδ. Πατάκη, σελ. 128, ευρώ 7,90). Ο συγγραφέας έχει διδακτορικό με θέμα την μνήμη τὸν έλληνικού Έμφυλιου στην πεζογραφία μας, αλλά και πληθώρα συμμετοχῶν σε συλλογικούς τόμους, καθώς και ὀμιλίες σε διεθνή συνέδρια Ιστορίας. Παράλληλα διακονεῖ και την λογοτεχνία. Τὸ σύντομο μυθιστόρημά του, που ὁ ίδιος χαρακτηρίζει «νουβέλλα», ἀναφέρεται στην συχνά δύσκολη σχέση πατρός και υιού. Δέν είναι εύκολο να βεβαιώσει κανείς ὅτι τὸ βιβλίο περιέχει περισσότερες αὐτοβιογραφικές ἀναφορές από ὅσες πάντοτε χρησιμοποιούν οι λογοτέχνες για την δημιουργία τὸν έργου τους. Πάντως, είναι γραμμένο με μεγάλη εὐαισθησία. Έχει ἦρωα τὸν Ηλία, που διαθέτει τὰ πάντα στην ζωή: Έναν γνιό, μία πρόην σύζυγο, μία πρόην και ένδεχομένος και νῦν έρωμένη, πανάκριβο αὐτοκίνητο, τρία καταστήματα, άρκετά σπίτια και πάρα πολλά χρήματα. Χάνει όμως τὸν πατέρα του και έπιστρέφει στο χωριό ὅπου γεννήθηκε. Τὸ χωριό αυτό είναι ένας ἀναχρονισμός, καθώς τὸν θυμίζει την εποχή που τὰ σπίτια δέν εκλείδωναν την θύρα τους την νύκτα, οι γάμοι ήταν για ὅλη την ζωή και οι πατέρες δέν ήταν τρυφεροί με τὰ παιδιά τους. Ακόμη, ήταν ἡ εποχή που οι άνθρωποι κατανοούσαν ὅτι μπορούσαν να φυλακισθῶν για τις ιδέες τους. Και ὕπηρχαν και ραδιοκασετόφωνα... Τὸ ταξίδι λειτουργεῖ ως ἀναστοχασμός της ζωῆς τὸν ἦρωα και ως ἀναζη-

τησις της ἀληθείας της ζωῆς του. Και, έν τέλει, στο ταξίδι της έπιστροφῆς κατανοεῖ καλύτερα τὸν πατέρα του και την άγάπη που αισθάνετο για τὸν ίδιο, μέσα από τὰ λόγια μιας γυναίκας που δέν ήταν μέλος της οικογενείας του, αλλά άγάπησε τὸν πατέρα του.

■ **Παντελής Παντολέον, Μόρνα** (εκδ. Γκοβόστης, σελ. 408, ευρώ 20). Ο συγγραφέας έσπούδασε στις ΗΠΑ ναυτιλιακά και οικονομικά, και δραστηριοποιεῖται στον χώρο της έμπορικῆς ναυτιλίας. Τὸ βιβλίο είναι ἡ πρώτη συγγραφική προσπάθειά του, αλλά κομίζει μία φρέσκια πνοή στον χώρο της γραφῆς. Η ιστορία ἀναφέρεται σε ένα χωριό που πράγματι ὕπαρχε στους πρόποδες τὸν Ολύμπου και τὸ ὅποιο έγκατελείφη αἰφνιδίως από τούς κατοίκους του χωρίς αἰτιολογία. Οι κάτοικοι μετεκινήθησαν σε μικρή ἀπόσταση και ξανάχτισαν τὸ χωριό τους, αλλά δέν επέστρεψαν ποτέ πίσω στην παλαιά θέση του. Στην μυθογραφική ἀπόδοση της ιστορίας ὁ συγγραφέας παρουσιάζει ὅτι τὸ αρχικό χωριό που ἀπέμεινε νεκρό, εἶς οὐ και τὸ ὄνομα Μόρνα, δημιουργήθηκε και έγκατελείφη χωρίς αἰτία για κάποιους μυθιστορηματικούς λόγους. Οι εξηγήσεις για την μεταφορική πραγματικότητα, που ἀποτελεῖ στην ιστορία του την ἀληθινή αἰτία τὸν περιπετειῶν, στηρίζονται σε πραγματικές παραδόσεις και μύθους τὸν χωριού. Έδῶ τὰ παραφυσικά φαινόμενα, οι νεράιδες και οι Νύμφες παίζουν καιριο ρόλο, μαζί με τὰ πετρώματα τὸν Ολύμπου. Διαβάζεται πολύ ευχάριστα, και ἡ γραφή είναι άμεση και χωρίς εκζητήσεις, που συνήθως ἀκολουθοῦν τὸ είδος της φανταστικῆς λογοτεχνίας. ▲ ▼